

Granskning av arbetslöshetskassornas årsredovisningar för 2018

Rapport 2019:14

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Innehåll

Resultat	4
Den genomförda granskningen	6
Förändringar i föreskrifterna	6
Resultaträkning, balansräkning och redovisningsprinciper	7
Förvaltningsberättelse.....	8
Formalia	8
Arbetslöshetskassornas ekonomi	9
Resultat och eget kapital	9
Administrationskostnader	9
Om granskningen.....	11

Resultat

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar. Den här rapporten redovisar granskningen av årsredovisningarna för räkenskapsåret 2018. Granskningen har gjorts utifrån IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor och tillämpliga delar i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).

Resultatet visar att arbetslöshetskassorna i huvudsak har följt föreskrifterna när de har utformat sina årsredovisningar. Avvikelser som IAF däremot har noterat var bland annat följande:

- I Arbetslöshetskassan Visions resultat- och balansräkning samt redovisningsprinciper hade några poster felaktiga benämningar. Det fanns även en post som inte används längre.
- Elektrikernas arbetslöshetskassas årsredovisning saknade underskrift av kassaföreståndaren.
- Det saknades information i protokollet från styrelsesammanträdet om att Transportarbetarnas arbetslöshetskassas styrelse hade beslutat om årsredovisningen.
- Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassas årsredovisning var inte vidimerad.
- Fem arbetslöshetskassors årsredovisningar kom in till IAF för sent i förhållande till revisionsberättelsen. Det gällde Kommunalarbetarnas, Småföretagarnas, Svensk Handels, Transportarbetarnas och Unionens arbetslöshetskassors årsredovisningar.
- Skogs- och lantbrukstjänstemännens arbetslöshetskassa hade tillämpat tidigare gällande föreskrifter och därmed inte uppställningen för resultat- och balansräkningen i bilagan till IAF:s föreskrifter (2018:1) om arbetslöshetskassor.

IAF har inte funnit någon avvikelse i granskningen av arbetslöshetskassornas förvaltningsberättelser.

Granskningen av årsredovisningarna syftar även till att ge en bild av arbetslöshetskassornas ekonomi. IAF konstaterar att arbetslöshetskassornas ekonomi

generellt är god. IAF har påtalat för två arbetslöshetskassor att deras egna kapital ligger på en för hög nivå; Byggnadsarbetarnas och Fastighets arbetslöshetskassor. Ett stort eget kapital kan vara tecken på att en arbetslöshetskassas medlemsavgift är onödigt hög.

Samtliga arbetslöshetskassor har fått en individuell återkoppling från IAF om resultatet av granskningen.

Den genomförda granskningen

Enligt 15 § i IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor, ska en arbetslöshetskassa lämna en kopia av sin årsredovisning till IAF. Från och med i år kan arbetslöshetskassorna lämna sina årsredovisningar digitalt via IAF:s Mina sidor, vilket flertalet arbetslöshetskassor har gjort.

IAF har granskat arbetslöshetskassornas årsredovisningar för 2018. Granskningen har omfattat följande delar:

- resultat- och balansräkning samt redovisningsprinciper
- förvaltningsberättelse
- formalia.

I arbetslöshetskassornas årsredovisningar finns bland annat information om följande från verksamhetsåret 2018.

Under 2018 infördes GDPR.¹ För arbetslöshetskassorna har det inneburit fortsatt arbete under 2018 för att anpassa verksamheten efter de nya reglerna, exempelvis utbildning av personal.

Flera arbetslöshetskassor har noterat ett ökat intresse hos sina medlemmar för att kunna kontakta arbetslöshetskassan via chatt. Hos några arbetslöshetskassor finns detta redan tillgängligt och är ett sätt att öka servicen till medlemmarna.

Förändringar i föreskrifterna

Utöver årsredovisningslagen (1995:1554) (ÅRL) ska en arbetslöshetskassas årsredovisning upprättas enligt IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor.

Den senaste versionen av IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor trädde ikraft den 10 december 2018 och tillämpas första gången på arbetslöshetskassornas årsredovisningar för 2018. Nytt i föreskrifterna är bland annat att redovisningsprinciperna för fordringar för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning har ändrats.

Felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning

I och med de nya föreskrifterna om arbetslöshetskassor ändrades reglerna för hur fordringar för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning ska redovisas i arbetslöshetskassornas årsredovisningar.

¹ GDPR (The General Data Protection Regulation) ersatte den tidigare personuppgiftslagen (PuL).

Ändringen innebär att arbetslöshetskassorna från och med årsredovisningen för 2018 ska redovisa dessa fordringar till det belopp som beräknas bli betalt.² Tidigare skulle arbetslöshetskassorna redovisa fordringar för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning till nominellt belopp. Detta innebär att de stadigt ökade över tid, eftersom de inte värderades som andra fordringar. Det innebär också att arbetslöshetskassornas balansräkningar blev missvisande på grund av för högt värderade fordringar och skulder.

Eftersom arbetslöshetskassorna nu ska värdera även fordringar för felaktigt utbetald ersättning, kommer årsredovisningarna från och med räkenskapsåret 2018 att ge en mer rättvisande bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Ändringen i föreskrifterna gäller bara värderingen av fordringar och skulder i samband med årsbokslutet. Den innebär ingen förändring av arbetslöshetskassornas skyldighet att driva in fordringar.

En arbetslöshetskassa som har en fordran på en medlem för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning har även en skuld till staten på samma belopp.

När den som har fått arbetslöshetsersättning felaktigt är skyldig att betala tillbaka hela eller del av ersättningen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF), ska arbetslöshetskassan betala tillbaka motsvarande del av statsbidraget till staten senast i anslutning till den enskildes återbetalning av ersättning. Det framgår av 8 a § förordning (1997:836) om arbetslöshetskassor (LAKFo).

IAF:s uppfattning är att skulden av det skälet ska betraktas som en avsättning och inte en skuld.³ I och med ändringen av redovisningsprinciperna har posten *Skulder felaktig ersättning* därför ersatts av posten *Avsättningar felaktig ersättning* i de nya föreskrifterna.

Resultaträkning, balansräkning och redovisningsprinciper

Av 10–12 §§ i IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor framgår hur en arbetslöshetskassas årsredovisning ska utformas, utöver det som anges i ÅRL.

² De betalningar som avses är återbetalningar från medlemmar i arbetslöshetskassorna, som har fått arbetslöshetsersättning felaktigt. Här ingår även personer som har fått arbetslöshetsersättning felaktigt från Arbetslöshetskassan Alfa, och som inte är anslutna till kassan.

³ Enligt ÅRL definieras avsättningar som förpliktelser vars förekomst är sannolik eller säker, men som är obestämda ifråga om belopp eller tidpunkt när de ska infrias. Detta karaktäriserar och stämmer väl överens även med det som tidigare redovisades som arbetslöshetskassornas skulder för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning.

Föreskrifternas uppställning för resultat- och balansräkning är ett minimikrav för vilka uppgifter som ska ingå i årsredovisningen och hur arbetslöshetskassorna ska redovisa det statliga uppdrag som de har.

De flesta av arbetslöshetskassornas årsredovisningar var utformade enligt IAF:s föreskrifter. IAF påpekade avvikelser till tre arbetslöshetskassor. Avvikelserna var följande:

- En post saknades i balansräkningen i Arbetslöshetskassan för Service- och kommunikations årsredovisning. Arbetslöshetskassan hade inte heller lämnat fullständiga uppgifter om tillämpade redovisningsprinciper.
- I Arbetslöshetskassan Visions årsredovisning hade några poster i resultat- och balansräkningen samt redovisningsprinciperna felaktiga benämningar. Det fanns också en post med som inte längre används.
- Skogs- och lantbrukstjänstemännens arbetslöshetskassa hade tillämpat de tidigare gällande föreskrifterna och därmed inte uppställningen för resultat- och balansräkningen i bilagan till IAF:s föreskrifter.

Förvaltningsberättelse

I 13 § IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor regleras vad årsredovisningens förvaltningsberättelse ska innehålla, utöver det som anges i ÅRL.

IAF har inte funnit några avvikelser i granskningen av arbetslöshetskassornas förvaltningsberättelser.

Formalia

Av 14 § IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor framgår vad som gäller för datering och underskrifter av en arbetslöshetskassas årsredovisning.

IAF:s granskning visade att Elektrikernas arbetslöshetskassas årsredovisning saknade underskrift av kassaföreståndaren. I Transportarbetarnas arbetslöshetskassas styrelseprotokoll framgick det inte att styrelsen hade fattat ett formellt beslut om årsredovisningen för 2018.

Enligt 15 § IAF:s föreskrifter om arbetslöshetskassor ska en vidimerad kopia av årsredovisningen och revisionsberättelsen komma in till IAF inom en månad efter att revisionsberättelsen har lämnats, men senast den 31 maj.

Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassas årsredovisning saknade vidimering. Fem arbetslöshetskassors årsredovisningar kom in till IAF för sent i förhållande till revisionsberättelsen. Det var Kommunalarbetarnas, Små-

företagarnas, Svensk Handels, Transportarbetarnas och Unionens arbetslöshetskassors årsredovisningar.

Skogs- och lantbrukstjänstemännens arbetslöshetskassa hade inte tillämpat de gällande föreskrifterna vid upprättandet av årsredovisningen.

Arbetslöshetskassornas ekonomi

Resultat och eget kapital

Av 27 arbetslöshetskassor redovisade 18 ett negativt resultat för räkenskapsåret 2018. Arbetslöshetskassornas resultat för året befinner sig i ett spann från -24 miljoner kronor (Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa) till 59 miljoner kronor (Akademikernas arbetslöshetskassa).

Ett negativt resultat påverkar det egna kapitalet i negativ riktning. Arbetslöshetskassornas egna kapital befinner sig däremot totalt sett på en fortsatt hög nivå.

IAF har flera gånger tidigare påtalat för ett antal arbetslöshetskassor att deras egna kapital ligger på för höga nivåer. Ett stort eget kapital kan vara tecken på att en arbetslöshetskassas medlemsavgift är onödigt hög. Vid granskningen av årsredovisningarna för 2018 har vi påtalat att nivån på det egna kapitalet är för hög för Byggnadsarbetarnas och Fastighets arbetslöshetskassor.

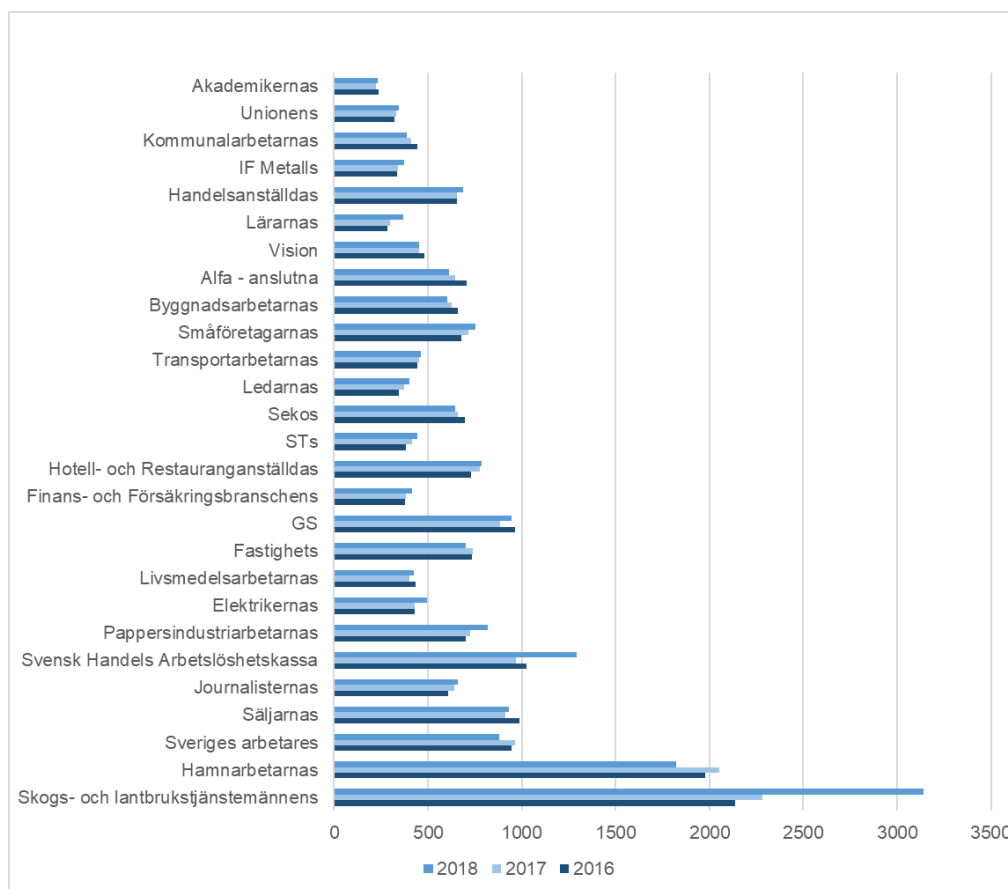
För ett mer utvecklat resonemang om arbetslöshetskassornas egna kapital, se IAF:s nyligen publicerade rapport *Arbetslöshetskassornas egna kapital och finansiella placeringar* (2019:9).

Administrationskostnader

Finansieringen av administrationskostnaderna sker via medlemmarnas avgift till arbetslöshetskassan. Det är därför viktigt att administrationskostnaderna ligger på en nivå som inte skapar onödigt höga medlemsavgifter.

Arbetslöshetskassornas kostnader för administrationen ökade totalt under 2018 och uppgick till 1,7 miljarder kronor vid slutet av året. Åtta arbetslöshetskassor redovisade däremot att deras administrationskostnader har minskat.

Diagram 1: Arbetslöshetskassornas administrationskostnader (kr/medlem och år), sorterade i storleksordning utifrån arbetslöshetskassornas medlemsantal (december 2018).

Källa: Arbetslöshetskassornas årsredovisningar/ IAF:s statistikdatabas

IAF konstaterar att variationen mellan arbetslöshetskassornas administrationskostnader fortfarande är betydande. Respektive arbetslöshetskassas administrationskostnader fördelat på antalet medlemmar varierade från 231 till 3 140 kronor per medlem. År 2018 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas administrationskostnad per medlem 644 kronor.⁴

⁴ Medianvärdet innebär att lika många arbetslöshetskassor har en administrationskostnad per medlem som ligger över respektive under det aktuella värdet 644 kronor. Medelvärdet var 757 kronor per medlem.

Om granskningen

Den här rapporten redovisar IAF:s granskning av arbetslöshetskassornas årsredovisningar för verksamhetsåret 2018.

Syftet har varit att granska hur arbetslöshetskassorna har följt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor när de har upprättat årsredovisningarna för 2018. Syftet har också varit att få en aktuell bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Rapporten har föredragits av Carina Wiksholm. I arbetet har även utredarna Aime Eriksson, Håkan Nordström, Camilla Pettersson och juristen Anna Berg deltagit. Vid den slutliga beredningen av ärendet har även enhetscheferna Catarina Eklundh Ahlgren och Annelie Westman deltagit. Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 2019-12-11

Jessica Idbrant
Enhetschef

Carina Wiksholm
Utredare

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

